

ВІДГУК

Рецензента кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного
управління НТУ «Дніпровська політехніка»

Ащеулової Олександри Миколаївні

на дисертаційну роботу

Госалова Юхима Сергійовича

**«ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ АДАПТИВНИХ ТА
ІННОВАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Відгук підготовлено на підставі ознайомлення з дисертаційною роботою, науковими публікаціями здобувача та матеріалами, які свідчать про апробацію й практичне використання результатів дослідження у діяльності підприємств дистрибуційної сфери.

I. Актуальність обраної теми дослідження.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена прискоренням технологічних змін та зростанням ролі інновацій у формуванні конкурентних переваг підприємств реального сектору економіки. У цих умовах основні засоби перестають бути лише матеріальною базою виробництва й дедалі більше виступають носіями технологічного розвитку, рівень відтворення яких безпосередньо впливає на ефективність і стійкість господарської діяльності підприємств.

Сучасні процеси цифрової трансформації, впровадження нових технологій і зміна вимог до продуктивності активів актуалізують потребу в перегляді традиційних підходів до управління основними засобами. Зокрема, зростає значення стратегічного планування їх відтворення з урахуванням життєвого циклу, інноваційної складової та можливостей інтеграції цифрових рішень у систему управління активами.

Водночас у наукових дослідженнях проблема поєднання інноваційних, технологічних і організаційних аспектів відтворення основних засобів у межах цілісної системи стратегічного управління залишається недостатньо розробленою. Це зумовлює необхідність подальшого розвитку теоретико-методичних підходів, спрямованих на підвищення обґрунтованості управлінських рішень у сфері оновлення та використання основних засобів, що й визначає актуальність даного дисертаційного дослідження.

2. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами і темами.

Тематика дисертаційного дослідження Госалова Юхима Сергійовича узгоджується з державними пріоритетами розвитку науки в галузі економіки, зокрема з напрямками, що стосуються удосконалення механізмів економічного

обґрунтування управління підприємствами, оновлення їхнього виробничого потенціалу та забезпечення конкурентоспроможності в умовах глобалізації та цифровізації економіки. Розробка підходів до економічних засад відтворення основних засобів підприємства в контексті адаптивних та інноваційних моделей відповідає сучасним завданням реформування господарської діяльності, які передбачають підвищення ефективності використання виробничих ресурсів, активізацію інвестиційних процесів та впровадження інноваційних технологічних рішень.

Дослідження логічно вписується у наукові програми закладів вищої освіти та наукових установ України, спрямовані на вивчення проблем економіки підприємства та управління розвитком виробничих систем. Окремі положення дисертації узгоджуються з науково-дослідницькою тематикою кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління НТУ «Дніпропетровська політехніка» за темою «Економічні та управлінські засади формування локальної бізнес-екосистеми як інтегрований результат діяльності суб'єктів публічної сфери, підприємництва та торгівлі» (№ ДР:0125U002018, 2025–2027 роки). У межах виконання зазначеної теми автором розроблено організаційно-економічні механізми розвитку інтрапренерства у процесах відтворення основних засобів підприємства та обґрунтовано їхній вплив на підвищення адаптивності системи управління підприємством.

Наукові та науково-практичні результати дисертаційного дослідження впроваджено у навчальному процесі НТУ «Дніпровська політехніка» на кафедрі прикладної економіки, підприємництва та публічного управління факультету менеджменту при розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін: «Економіка підприємництва» для бакалаврів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»; «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Інноваційно-інвестиційна політика», «Економічна діагностика» для докторів філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 15.04.2026 року).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення та рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, характеризуються високим рівнем обґрунтованості, логічної послідовності та наукової аргументованості. Їх достовірність забезпечується використанням комплексу сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватних меті, завданням та предмету дослідження. У роботі застосовано системний і порівняльний аналіз, методи економічного оцінювання, багатокритеріальної оптимізації та системно-динамічного моделювання, що дало змогу комплексно дослідити процеси відтворення основних засобів підприємств та обґрунтувати напрями їх удосконалення.

Висновки автора базуються на ґрунтовному аналізі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, узагальненні сучасних теоретико-методичних

підходів до управління відтворенням основних засобів, а також результатах апробації запропонованих методичних положень і практичних рекомендацій. Це забезпечує належний рівень достовірності отриманих результатів, їх наукову коректність та відповідність поставленим цілям і завданням дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів підтверджується послідовністю викладу матеріалу, коректністю використання методичного інструментарію та належною інформаційною базою дослідження. Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні підходів до стратегічного управління відтворенням основних засобів підприємства, розвитку методичного забезпечення вибору моделей їх оновлення з урахуванням стадій життєвого циклу та інноваційної складової, а також у використанні інструментарію багатокритеріального аналізу для обґрунтування управлінських рішень щодо формування та реалізації відтворювальної політики підприємства.

Сукупність отриманих результатів, їх теоретичне обґрунтування та практична апробація свідчать про високий науковий рівень дисертаційної роботи достовірність сформульованих висновків і рекомендацій та їх практичну цінність для розвитку теорії й практики управління відтворенням основних засобів підприємств.

4. Оцінка змісту роботи та повнота викладення положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить понад 202 сторінки. Робота містить достатню кількість таблиць, рисунків і схем, які наочно ілюструють теоретичні положення, методичні розробки та результати проведених досліджень.

Зміст дисертації повністю відповідає обраній темі, меті та поставленим завданням дослідження. Робота має цілісний, логічно завершений характер, відзначається послідовністю викладу матеріалу, належним рівнем наукової аргументації та достатньою глибиною опрацювання проблематики. Основні положення, висновки та рекомендації є взаємоузгодженими й логічно випливають із проведеного дослідження.

У першому розділі здійснено теоретико-методологічний аналіз економічної сутності та ролі основних засобів у системі економічних засад їх відтворення на підприємства. Автором систематизовано наукові підходи до управління їх відтворенням, проаналізовано еволюцію відповідних концепцій і обґрунтовано доцільність використання життєвого циклу як базової логіки аналізу процесів оновлення активів у довгостроковому часовому горизонті.

У другому розділі розроблено методичне забезпечення формування економічних засад відтворення основних засобів підприємства. Запропоновано удосконалену класифікацію основних засобів за характером витратної реакції та стратегіями відтворення, розроблено підхід до оцінювання ефективності процесів відтворення з урахуванням інноваційної

складової, а також обґрунтовано механізм вибору оптимальної моделі оновлення активів залежно від стратегічних цілей і ресурсних можливостей підприємства.

У третьому розділі увагу зосереджено на формуванні інтегрованої системи економічних засад відтворення основних засобів підприємства. Автором розвинуто теротехнологічний підхід шляхом його інтеграції з цифровими системами управління активами та інтрапренерськими моделями розвитку підприємства, обґрунтовано доцільність застосування системно-динамічного моделювання для аналізу альтернативних сценаріїв відтворення та наведено результати практичної апробації запропонованих науково-методичних положень.

У висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано основні наукові положення та практичні рекомендації, які підтверджують наукову новизну, теоретичне значення та прикладну цінність одержаних результатів.

За темою дисертації автором опубліковано 6 наукових праць у фахових виданнях і 7 матеріалах наукових конференцій, що свідчить про належну апробацію отриманих результатів. Аналіз змісту наукових публікацій свідчить, що основні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи достатньо повно відображені в опублікованих працях, пройшли належну апробацію та отримали фахове обговорення в науковому середовищі. Це дає підстави стверджувати, що результати дослідження належним чином висвітлені в наукових публікаціях автора та відповідають вимогам, установленим до дисертаційних робіт.

5. Значення роботи для науки, практики та суспільства.

Значення дисертаційної роботи для економічної науки полягає у розвитку теоретичних положень економічних засад відтворення основних засобів підприємства. Запропонований автором підхід дозволяє розглядати процеси оновлення виробничих активів не лише з позицій інвестиційної доцільності, а як складову цілісної стратегічної системи управління, що функціонує в умовах невизначеності та структурних змін. Результати дослідження розширюють наукові уявлення про взаємозв'язок життєвого циклу основних засобів, інноваційної активності та адаптивності підприємства, створюючи підґрунтя для подальших теоретичних і прикладних досліджень у сфері економіки підприємства.

Практичне значення роботи полягає у можливості безпосереднього використання запропонованих методичних підходів у діяльності підприємств реального сектору економіки. Результати дослідження впроваджено в діяльність ТОВ «ЕДС-ПАУЕР», (довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 18.11.2025 року), ПАТ «ДНІПРО-ПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД» (довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 05.01.2026 року, № 5/1/68). Розроблені механізми вибору моделей відтворення основних засобів, інструменти оцінювання ефективності оновлення активів та системно-

динамічні моделі аналізу альтернативних сценаріїв можуть бути використані управлінським персоналом для обґрунтування стратегічних інвестиційних рішень, зниження ризиків неефективного використання капіталу та підвищення довгострокової конкурентоспроможності підприємств.

Значущість дисертаційної роботи для суспільства визначається її спрямованістю на підвищення стійкості, інноваційності та конкурентоспроможності підприємств, що є важливою передумовою сталого економічного розвитку. Запропоновані підходи до формування економічних засад відтворення основних засобів сприяють раціональнішому використанню матеріальних і фінансових ресурсів, зменшенню рівня техніко-технологічного зношування виробничих потужностей і створенню передумов для модернізації економіки. У ширшому контексті результати дослідження відповідають суспільним потребам щодо підвищення ефективності управління активами, технологічного оновлення виробництва, зростання продуктивності праці та забезпечення економічної стійкості суб'єктів господарювання.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За результатами аналізу тексту дисертаційної роботи, змісту опублікованих автором наукових праць, використаних джерел та посилань на них порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційне дослідження виконано з дотриманням вимог академічної етики, а використання наукових положень, ідей, результатів досліджень та інших відомостей супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела.

7. Дискусійні положення.

Наведені нижче зауваження не знижують наукового рівня та загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

1. Запропонована імітаційна модель дає змогу аналізувати альтернативні сценарії розвитку підприємства (рис.3.5., рис.3.6.) Водночас доцільним було б детальніше висвітлити питання чутливості моделі до змін ключових вхідних параметрів та оцінити вплив таких змін на результати моделювання.

2. Поєднання теротехнологічного підходу з цифровими системами управління активами (ERP, CMMS, IoT) є безумовною перевагою роботи (с.151-153) та свідчить про її сучасну практичну спрямованість. Разом із тим потребує уточнення, які саме обмеження та умови необхідні для ефективної реалізації такого поєднання на практиці.

3. Практична апробація результатів дослідження підтверджує їх прикладну значущість. Разом з тим дискусійним залишається питання щодо можливостей масштабування запропонованих підходів та поширення отриманих результатів на підприємства інших галузей і сфер діяльності.

4. У роботі сформовано інтегровану систему стратегічного управління відтворенням основних засобів підприємства (рис.3.4.), яка становить значний науковий і практичний інтерес. Водночас доцільно було б більш детально визначити критичні чинники та передумови, що забезпечують успішність її впровадження і функціонування в реальних умовах господарювання.

5. Дисертація має виразну практичну спрямованість та містить низку рекомендацій прикладного характеру. Разом із тим доцільним було б узагальнити та чіткіше окреслити головний практичний ефект від упровадження запропонованої інтегрованої системи відтворення основних засобів, зокрема в аспекті підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємства.

8. Загальний висновок щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота написана грамотною академічною мовою, відзначається логічною побудовою, послідовністю викладу матеріалу та внутрішньою узгодженістю структурних елементів. Отримані в ході дослідження наукові результати мають належний рівень наукової новизни та характеризуються теоретичною та практичною значущістю, а також відображають сучасні тенденції розвитку теорії та практики управління відтворенням основних засобів підприємства. Висловлені під час аналізу роботи зауваження та дискусійні положення мають рекомендаційний характер, не є принциповими та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загалом дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому поставлені завдання успішно вирішено, а сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, достовірними та практично значущими. Результати дослідження можуть бути використані як для подальшого розвитку теорії економіки підприємства та стратегічного управління, так і в практичній діяльності суб'єктів господарювання реального сектору економіки.

З урахуванням викладеного можна констатувати, що дисертаційна робота Госалова Юхима Сергійовича на тему «Економічні засади відтворення основних засобів підприємства в контексті адаптивних та інноваційних моделей» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор – Госалов Юхим Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної економіки,
підприємництва та публічного управління
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Олександра АЩЕУЛОВА